

DZIEŃ BYDGOSKI

ORAZ WYDAWNICTWA

DZIEŃ POMORSKI
GAZETA MORSKA
GAZETA GDAŃSKA

DZIEŃ GRUDZIĄDZKI
DZIEŃ KUJAWSKI
GAZETA MOGILEŃSKA

Rok IV

Redakcja i Administracja:
Bydgoszcz, Mostowa 6

Telefon 22-18
Konto czek. P. K. O. 205.102

Nr. 215

RZECZPOSPOLITA POLSKA MINISTERSTWO SKARBU

Podaje do publicznej wiadomości, że do przyjmowania subskrypcji 6% Pożyczki Narodowej upoważnione są następujące instytucje oraz przedsiębiorstwa bankowe wraz ze wszystkimi swymi oddziałami:

Bank Polski
Bank Gospodarstwa Krajowego
Państwowy Bank Rolny
Pocztowa Kasa Oszczędności
Wszystkie Komunalne Kasy Oszczędności

Akcyjny Bank Hipoteczny — Lwów	Bank Związku Spółek Zarobkowych — Poznań	Dom Bankowy Wincenty Wołański — Warszawa	Kantor Wymiany S. B. Gelbierz — Warszawa
Bank Angielsko-Polski — Warszawa	Powszechny Bank Kredytowy — Warszawa	Dom Bankowy O. Grüss — Lwów	Kantor Wymiany Ludwik Kobryner — Warszawa
Bank Cukrownictwa — Poznań	Powszechny Bank Związkowy — Warszawa	Dom Bankowy A. Holzer — Kraków	Kantor Wymiany Julian Langer — Warszawa
Bank Dyskontowy — Warszawa	Śląski Zakład Kredytowy — Bielsko n/Śl.	Dom Bankowy Wacław Klepczyński — Warszawa	Kantor Wymiany Th.eme, Greulich i Ścigalski — Warszawa
Bank Francusko-Polski — Warszawa	Powszechny Bank Depozytowy — Warszawa	Dom Bankowy Józef Skowronek i Ska — Warszawa	Kantor Wymiany W. Pele — Warszawa
Bank Handlowy — Warszawa	Komunalny Bank Kredytowy — Poznań	Dom Bankowy Natan Morgensztern — Warszawa	Kantor Wymiany A. i M. Skowronek — Warszawa
Bank Komercajalny — Kraków	Łódzki Bank Depozytowy — Łódź	Kantor Wymiany Julian Adelberg — Warszawa	Kantor Wymiany Jakób Wolanow — Warszawa
Bank Kratochwill i Pernaczyński — Poznań	Centralna Kasa Spółek Rolniczych	Kantor Wymiany Blumental i Czerwiński — Warszawa	Kantor Wymiany Henryk Totenberg — Warszawa
Bank Amerykański w Polsce — Warszawa	Bank Spółdzielczy „Społem” z ogr. odp.	Kantor Wymiany J. Dzierżanowski — Warszawa	Kantor Wymiany Sander i Weiss — Warszawa
Polski Bank Komunalny — Warszawa	Dom Bankowy D. M. Szereszowski — Warszawa		Kantor Wymiany A. Wegmeister — Warszawa
Bank Spółek Niemieckich — Łódź	Dom Bankowy Henryk Akst — Warszawa		
Polski Akc. Bank Komercajalny — Warszawa	Dom Bankowy Zjednoczonych Bankowców Antoni Pawlikowski i Ska — Warszawa		
Bank Kwilecki, Potocki i Ska — Poznań			
Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego — Poznań			
Bank Towarzystw Spółdzielczych — Warszawa			
Bank Zachodni — Warszawa			

oraz kasy wszystkich urzędów skarbowych.

Wobec licznie napływających zgłoszeń wszystkie wyżej wymienione placówki subskrypcyjna upoważnione są do przyjmowania deklaracji subskrypcyjnych przed urzędowym terminem otwarcia subskrypcji.

Warszawa, dnia 14 września 1933 r.

(—) **Stefan Starzyński**
Komisarz Generalny Pożyczki Narodowej.

Stosunki polsko-gdańskie na nowych drogach

Podpisanie układów o wykorzystaniu portu i prawach Polaków w Gdańsku

Dnia 1 bm. o godz. 8.16 w Gdańsku prezydent senatu Wolnego Miasta dr. Rauschnig i komisarz generalny R. P. dr. Pappe podpisali układ o wykonaniu art. 33 konwencji paryskiej z r. 1920, zawierającej POSTANOWIENIA CO DO PRAW I PRZYWILEJÓW MNIEJSZOŚCI POLSKIEJ I OBYWATELI POLSKICH NA TERENIE W. M. GDAŃSKA.

Układ ten zawarty zostaje na 2 lata z automatycznym przedłużeniem po ich upywie. Zawiera on bardzo szczegółowe postanowienia co do szkolnictwa polskiego, uprawnień polskich stowarzyszeń, uznawania dyplomów i świadectw polskich wykonywania zawodów itd. Układ ten pozatem reguluje stan prawny ludności polskiej Gdańska i może zapewnić dopływ do Gdańska polskiej inteligencji z wodowej.

Tego samego dnia o godzinie 14-ej w gmachu Min. Spr. Zagr. w Warszawie został przez przedstawiciela senatu radcę Buettnera i radcę ekonomicznego spraw zagr. p. Romana PROTOKÓŁ WYKONAWCZY DO UMOWY POLSKO-GDAŃSKIEJ Z DNIA 5 SIERPNIĄ W SPRAWIE WYKORZYSTANIA PORTU GDAŃSKIEGO.

Podpisanie tego protokołu zakończy długoletni spór między Polską i Gdańskiem i zastąpi dotychczasowe uciekanie się do procesów prawnych praktycznym układem, opartym na poczuciu rzeczywistości.

Umowa z dnia 5 sierpnia i protokół wykonawczy wychodząc z założenia równouprawnienia portów, polskiego ob-

szaru celnego i uwzględniają zasadę swobodnej konkurencji, stwarzają pewien prowizoryczny dla wyzyskania portu gdańskiego, oparty na istniejącym stanie obrotu w tym porcie. Plan ten przewidziany jest na jeden rok, z możliwością rewizji w zależności od konjunktury go-

spodarczej.

Należy układ ten traktować jako próbę znalezienia lepszej, normalniejszej i zdrowszej współpracy między zapleczem a portem w Gdańsku. Życiowa wartość w przyszłości tego układu zależeć będzie od rozwoju stosunków w Gdańsku.

Rewizyta Rządu Rzplitej w Gdańsku P. Premier Jędrzejewicz odwiedził prezydenta Rauschniga w czwartek

Jak się dowiadujemy, oficjalna rewizyta rządu polskiego, w odpowiedzi na wizytę prezydenta senatu dr. Rauschniga w Warszawie, nastąpi w nadchodzący czwartek. Senat Wolnego Miasta rewizy-

tować będzie P. Premier Jędrzejewicz, który wyjedzie do Gdańska, w towarzystwie szefa biura prasowego Rady Ministrów p. red. T. Święcickiego.

P. minister Beck wyjeżdża do Paryża Oficjalna wizyta polskiego ministra wywołała wielkie wrażenie w międzynarodowych kołach politycznych

Warszawa 18. 9. (Pat). P. minister spraw zagranicznych Józef Beck, udaje się w dniu 19 b. m. wraz z małżonką do Paryża, na zaproszenie rządu francuskiego.

Wizyta p. ministra spraw zagranicznych w Paryżu, która będzie miała charakter oficjalny, potrwa dwa dni, w ciągu których p. min. Beck, będzie przyjęty przez prezydenta republiki francuskiej Lebruna oraz prezesa rady ministrów Daladiera. Minister spraw zagranicznych Paul Boncour wyda w dniu przybycia p. mi-

nistra Becka obiad na jego cześć.

Panu min. Beckowi towarzyszy do Paryża dyrektor gabinetu p. Roman Dębicki, oraz sekretarz osobisty Friedrich.

Dnia 21 b. m. p. min. Beck wyjedzie z Paryża do Genewy, gdzie obejmie kierownictwo delegacji polskiej na sesji rady i zgromadzeniu Ligi Narodów.

Paryż 19. 9. (Pat). Zapowiedź przybycia ministra spraw zagranicznych Polski Becka z oficjalną wizytą do Paryża wywołała wielkie wrażenie we francu-

Gen. Hartmanis u Marszałka Piłsudskiego Wizyta zast. szefa sztabu generalnego Lotwy w Zaleszczykach

(o) Warszawa, 18. 9. (tel. wł.). 16 b. m. zastępca szefa sztabu armji lotewskiej gen. Hartmanis, w towarzystwie szefa Sztabu Głównego gen. Gąsiorowskiego, złożył Marszałkowi Piłsudskiemu wizytę w Zaleszczykach.

Marszałek Piłsudski odbył z gościem lotewskim godzinną rozmowę. W podróży do Zaleszczyk towarzyszył Hartmanisowi attache wojskowy Lotwy w Warszawie ppłk. Winter.

Subskrypcja Pożyczki Narodowej rozpoczęła

Warszawa, 19. 9. (PAT). Bank Gospodarstwa Krajowego rozpoczął w dn. 18 bm. przyjmowanie subskrypcji Pożyczki Narodowej.

skich kołach politycznych.

Prasa popołudniowa wita przyjazd polskiego ministra jako oznakę niezawodnej przyjaźni, łączącej oba kraje i jednoznacznie stwierdza, że pobyt ministra Becka w Paryżu da możliwość omówienia wszystkich problemów doby obecnej, a w szczególności sprawę organizacji ekonomicznej państw naddunajskich oraz kwestję rozbrojenia, stanowiącą przedmiot toczących się narad francusko-angielskich.

Selegramy

Z ostatniej chwili

Pod flagami państw słowiańskich Pierwszy zjazd słowiański kas oszczędności rozpoczął swe obrady w Krakowie

Kraków, 19. 9. (PAT). Wczoraj w sali Starego Teatru, udekorowanej flagami oraz godłami trzech państw słowiańskich, Czecho-słowacji, Jugosławii i Polski nastąpiło uroczyste otwarcie pierwszego zjazdu słowiańskich kas oszczędności, pod protektorem p. Prezydenta Rzplitej Mościckiego.

W imieniu rządu na zjeździe przybyli minister skarbu prof. Zawadzki oraz wiceminister spraw wewnętrznych Korsak.

W zjeździe bierze udział około 400 delegatów instytucji oszczędnościowych z całego kraju i zagranicy. Przemówienie powitalne wygłosił wiceprezes związku słowiańskich kas oszczędności dr. Uhma, wnosząc w zakończeniu okrzyk na cześć p. Prezydenta Rzplitej prof. Mościckiego i p. Marszałka Piłsudskiego oraz na cześć republiki czechosłowackiej i królestwa jugosłowiańskiego.

W tym momencie uczestnicy zjazdu powstali i wśród oklasków złożyli hołd najwyższemu dostojnikom Czechosłowacji, Jugosławii i Polski.

Następnie powołano przyzjęm w osobie prezidenta miasta dr. Kaplickiego, delegatów czechosłowackich dr. Kroftę, dr. Twarożkę i dr. Vesele, oraz delegata jugosłowiańskiego dr. Erbera, dr. Novakovića i dr. Bovica.

Po odbięciu przewodnictwa przez prezidenta miasta dr. Kaplickiego, delegatów czechosłowackich dr. Kroftę, dr. Twarożkę i dr. Vesele, oraz delegata jugosłowiańskiego dr. Erbera, dr. Novakovića i dr. Bovica. Po odbięciu przewodnictwa przez prezidenta miasta dr. Kaplickiego, delegatów czechosłowackich dr. Kroftę, dr. Twarożkę i dr. Vesele, oraz delegata jugosłowiańskiego dr. Erbera, dr. Novakovića i dr. Bovica. Po odbięciu przewodnictwa przez prezidenta miasta dr. Kaplickiego, delegatów czechosłowackich dr. Kroftę, dr. Twarożkę i dr. Vesele, oraz delegata jugosłowiańskiego dr. Erbera, dr. Novakovića i dr. Bovica.

LOS
kl. I-iej Kup w Kolekturze „USMIECH FORTUNY“
Bydgoszcz, Pomorska 1 tel. 39 lub Toruń, Żeglarska 31, róg Rynku Staromiejskiego, tel. 163. Cena 1/4, tylko 10 zł.

Kto wygrał?

Warszawa, 19. 9. (PAT). Wczoraj w 10 dniu ciągłego 5-iej klasy 27-iej państwowej loterii klasowej następujące większe wygrane padły na numery: zł. 50.000 na Nr. 128.267, zł. 10.000 na Nr. 13.142, 51.303, 57.144.

Mniejsze wygrane niezamieszczone w powyższym wykazie można sprawdzić w Kolekturze Loterii Państwowej „Uśmiech Fortuny“, Bydgoszcz, ul. Pomorska 1, tel. 39 i Toruń, ul. Żeglarska 31, róg Rynku Staromiejskiego, tel. 163. Tamże natychmiastowa wypłata wszelkich wygranych względnie zamiana wygranych losów na nowe.

Sprawdźcie losy u Kafkale!
Sprawdźcie losy w Kolekturze Szczęścia
W. KAFKALE i S-KA
Bydgoszcz, Jagiellońska 2.

Tam pada największa wygrana w dziejach loterii 1.000.000 zł. na Nr. 61.415.
Ciąglenie 5-iej klasy trwa do dnia 23 bm.
Główna wygrana 2.000.000 zł.

LOS I. klasy 28. Loterii Państw. już można nabyć w szczęśliwej kolekturze Paweł Billert Toruń, Nowomiejski Rynek

Tamże wypłaca się i sprawdzić można podług dziennych tabel wygranych wszelkie wygrane, także i mniejsze nie podane w poniższym wykazie.

Ogłoszenia: wiersz milim., na stronie 7-lamowej
w tekście na pierwszej stronie . . . 0,20 zł
na drugiej i trzeciej stronie 0,80 zł — w tekście . . . 1,00 zł
Za ogłoszenia sądowe i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej.
Drobne za słowo 15 gr. pierwsze słowo podwójnie.
Dla poszukujących pracy i nekrologi 25% zniżki, komunikaty 50 gr.
Za ogłoszenia skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki.
W Gdańsku za wiersze m/m na stronie 7-lamowej . . . 15 fen.
. . . . . 50 fen.
Drobne za słowo 5 fen. — tytułowe . . . . . 10 fen.
Przy sądownym składaniu należności rabat u spada. Za terminowy druk przesłane miejsce ogłoszenie administracja nie odpowiada.

ści w wydatkach i kierują oszczędność ku zdrowej i gospodarczo uzasadnionej współpracy i tem samym przyczyniają się do zwalczania marnotrawstwa i rozrzutności. Praca kas oszczędności znakomicie ułatwia zarówno społeczeństwu, jak i rządowi państw słowiańskich przetrzymanie kryzysu własnymi siłami. W zakończeniu p. minister życzył, by zorganizowana współpraca słowiańskich kas oszczędności przyczyniła się do dobrobytu i potęgi gospodarczej bratnich narodów słowiańskich.

Następnie przemawiał wiceminister spraw wewnętrznych Korsak, który powitał zjazd w imieniu p. ministra Pierackiego, dalej przemawiał prezydent miasta Krakowa dr. Kaplicki w imieniu obywatelstwa miasta Krakowa i związku miast Małopolski.

Z kolei witał zjazd delegaci zagraniczni dr. Twarożek, dr. Vesele, dr. Krofta i dr. Kelner z Czechosłowacji oraz delegat Jugosławii Erber. W imieniu towarzystwa polsko-czechosłowackiego witał zjazd prof. Roman Dybowski, a imieniem polsko-jugosłowiańskiego towarzystwa dr. Schreder.

Po przemówieniach powitalnych wygłoszono referaty.

W powiecie grudziądzkim w miejscowościach Grupa, Rymwałd i Boguszewo odbyły się poufne zebrania Stronnictwa Narodowego, na których przywódcy endecji pomorskiej poseł Mazur, Sołtysiak i Czerwiński w niebywały sposób występowali przeciwko Pożyczce Narodowej, zzywając do jej bojkotu. Tego rodzaju akcji nie można nazwać inaczej jak zbrodnią.

Zbrodnicza akcja

prowydgrów Stronnictwa Narodowego na Pomorzu

Nie wątpimy, że społeczeństwo pomorskie potrafi zareagować zdecydowanie na tego rodzaju zdradziecką robotę, gremjalnie biorąc udział w subskrypcji Pożyczki Narodowej.

**Ostatnia ziemska wędrówka
ś. p. kpt. Lewoniewskiego**
Zwłoki bohaterskiego lotnika na cmentarzu wojskowym
Warszawa, 19. 9. (PAT). Wczoraj o godzinie 10 rano w kościele garnizonowym przy ulicy Długiej odbyło się nabożeństwo żałobne za dużą ś. p. kpt. inż. pilota Józefa Lewoniewskiego. Ustawiona pośród kościoła na katafalku trumna ze zwłokami bohaterskiego lotnika ukryta była licznymi wieńcami. Świątynie wypełnili szczerze prócz rodziny zmarłego oficerowie lotnictwa z dyrektorem departamentu lotnictwa MSWojsk. płk. Rayskim, przedstawiciele Aeroklubu Warszawskiego, delegacje stowarzyszeń i organizacji, grono przyjaciół i kolegów zmarłego.

Po nabożeństwie trumnę ze zwłokami ś. p. Lewoniewskiego wyniesiono z kościoła i ustawiono na samolocie zaprzężonym w 6 karych koni.

**Kartel cementowy przed sądem
za hamowanie rozwoju ruchu budowlanego**
Warszawa, 19. 9. (PAT). P. Minister Przemysłu i Handlu na podstawie art. 4 i 5 ustawy o kartelach z dn. 28 marca 1933 r. (Dz. Ust. nr. 31 poz. 270) wystąpił do sądu kartelowego z wnioskiem o rozwiązanie kartelu cementowego.
Ten krok rządu jest wynikiem skrupulatnych badań, przeprowadzonych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu łącznie z Komitetem Ekonomicznym Rady Ministrów. Badania te wykazały, że obecna cena cementu, niewspółmiernie wysoka z ceną innych produktów przemysłowych i rolnych — spowodowała zanik spo-

**Posel chiński w Polsce dr. Li
płynie do Europy**
Nowy Jork, 19. 9. (PAT). „Nowy świat“ ogłasza wywiad z p. Li, byłym wiceministrem spraw zagranicznych w rządzie nankińskim, a obecnie nowomianowanym poselem chińskim w Polsce.
Dr. Li odpiął do Europy w towarzystwie swej córki, która, jak oświadczył zamierza kontynuować w Polsce studia muzyczne. Posel Li zaznaczył, iż będzie reprezentował w Warszawie Chinę oraz Mandzuko moralnie i prawnie.

**Złoty jak mur
gdy dolar i funt szterling
znów zniżkują**
Warszawa, 19. 9. (PAT). Zniżka dolara jaka ma miejsce od kilku dni, trwała i wczoraj. Kurs waluty amerykańskiej uległ dalszemu znacznemu obniżeniu. Od soboty spadek ten wyraził się na giełdzie warszawskiej różnicą 16 groszy na dolarze. Czek na Nowy Jork notowano dziś tylko 5,89, a przekaz telegraficzny 5,90.
Równocześnie ze spadkiem dolara za chwilę się i kurs funta szterl. Od soboty strata na jednym funcie szterl. według notowań giełdy warszawskiej wynosi 30 do 32 grosze, przyczem wczorajsze notowanie przekazu na Londyn wynosiło 28,00—27,98 za jeden funt.

**Francja proponuje
utworzenie nowej instytucji
rozbrojeniowej**
Paryż, 19. 9. (PAT). Według krążących tu pogłosek Francja ma zaproponować stworzenie specjalnej komisji z siedzibą w Genewie, która będzie miała za zadanie co dwa lata dokonywać objazdu stolic europejskich i badać na miejscu stan rozbrojenia. Pozwoliłoby to przedstawić jej późniejszy plan, oparty na stanie rozbrojenia.

„Van der Luebbe zrzeka się obrony“
Berlin, 19. 9. (PAT). Z Amsterdamu do nasza, że oskarżony o podpalenie Reichstagu komunist Van der Luebbe odrzucił wszystkie propozycje prowadzenia przez adwokatów zagranicznych jego obrony przed trybunałem w Lipsku.

**Austriacki minister
w rodzinnym mieście
Hitlera**
Wiedeń, 19. 9. (PAT). W swojej podróży inspekcyjnej nad granicą austro-bawarską minister obrony narodowej Vaugoin odwiedził również i miasto graniczne Braunau nad rzeką Inn, gdzie urodził się Hitler. Na przyjęcie ministra wywieszono na wszystkich domach chorągwie, z wyjątkiem domu gdzie urodził się Hitler.

**Sowiecki
lot do stratosfery**
Moskwa, 19. 9. (PAT). Lot sowieckiego balonu do stratosfery, wielokrotnie odkładany z powodu niekorzystnych warunków atmosferycznych ustalono ostatecznie na 19 bm. o świcie. Lecą lotnik Prokofjew i Birnbaum oraz inż. Godunow. Na centralnym lotnisku w Moskwie czynione są ostateczne przygotowania.

Redaktor odpowiedzialny Witold Mętnicki, Toruń, ul. Montuszki 25, m. 1.
Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańska: Wilhelm Grlmammann.
Gdańsk, Kaszubischer Markt 21, 1. p.
Red. odpow. na Bydgoszcz: Wacław Górnicki, Bydgoszcz, ul. Mostowa 6.
Redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Józef Dobroszański, Gdynia, Szkolna.
Red. odpow. na Grudziądz: Wacław Górecki, Grudziądz, ul. Stenkiwolskiej 9.
Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław: Henryk Listowski, Inowrocław.
ul. Solankowa 4.
Za ogłoszenia odpowiada administracja.
Wydawnictwo „Dziś Pomorski“, „Gazeta Gdańska“, „Gazeta Morska“, „Gazeta Mogileńska“, „Dziś Bydgoski“, „Dziś Grudziądzki“, „Dziś Kujawski“.
Nakładem i osłonami Pomorskiej Drukarni Rolnej S. A. w Toruniu.

Abonament miesięczny wynosi
w ekspedycji miejscowych agencjach . . . . . 3.— zł
z odrośnięciem do domu . . . . . 3,40 zł
przez pocztę z odrośnięciem . . . . . 3,36 zł
pod opaską . . . . . 4,50 zł
w Gdańsku przez pocztę . . . 2,50 gd przez chłopca . . . 2,50 gd
z odbieraniem w administracji wprost za 2, zagranicą 4 gd . 7.— gd
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przekroczenie w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie piśma